

УДК 347.73

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2\(12\)-68-77](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2(12)-68-77)

Діордіца Ігор Володимирович доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, тел.: (044) 256-29-98, <https://orcid.org/0000-0001-7765-6591>

Олійник Анатолій Юхимович кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, тел.: (044) 256-29-98, <https://orcid.org/0000-0002-6245-4804>

Коваленко Інна Анатоліївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, тел.: (044) 256-29-98, <https://orcid.org/0000-0001-7595-777X>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОBOB'ЯЗКУ ІЗ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ЯК ОБ'ЄКТУ ЇХ АДМІНІСТРУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто правове регулювання обов'язку із сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування. Проаналізовано наукові праці авторів щодо предмету дослідження. Зроблено висновок, що правове регулювання обов'язку сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування здійснюється конституційним, фінансовим, митним, податковим та міжнародним правом.

Встановлено, що до принципів і норм міжнародного права обов'язку із сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування відносяться: Положення статуту ООН щодо прав і свобод людини; Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року; Міжнародний білль про права людини; Європейська конвенція з прав людини від 4 жовтня 1950 року; інші міжнародні законодавчі акти з прав людини та інші принципи і норми. До норм національного права регулювання обов'язку із сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування віднесено: Конституція України; Митний кодекс України; Податковий кодекс України; Кодекс адміністративного судочинства України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Бюджетний кодекс України; інші нормативно-правові акти України.

Правове регулювання обов'язку із сплати митних платежів як об'єкт їх адміністрування визначено як урегульовану нормами і принципами міжна-

родного і національного права діяльність особи сплачувати митні платежі та організаційно-розпорядчі дії суб'єктів держави і суспільства, що забезпечують необхідність справляння митних платежів. До ознак правового регулювання обов'язку із сплати митних платежів віднесено: а) міжнародні і національні принципи та норми; б) регулювання обов'язку; в) сплата митних платежів; г) об'єкт адміністрування обов'язку із сплати митних платежів; г) організаційно-розпорядчі дії суб'єктів держави і суспільства, що забезпечують справляння митних платежів. В якості рекомендацій запропоновано внести відповідні зміни до Конституції України (ст. 9, 67) та Митного кодексу України (ст. 291).

Ключові слова: адміністрування митних платежів, митні платежі, обов'язок із сплати митних платежів, податкове законодавство, митне законодавство, митні органи, платники податків, фінансово-правове регулювання.

Diorditsa Ihor Volodimirovich doctor of legal sciences, professor, , professor of the Department of private and public law, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, tel.: (044) 256-29-98, <https://orcid.org/0000-0001-7765-6591>

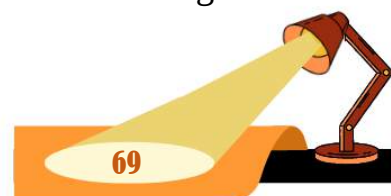
Oliynyk Anatoliy Yukhimovich candidate of legal sciences, professor, professor of the Department of private and public law, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, tel.: (044) 256-29-98, <https://orcid.org/0000-0002-6245-4804>

Kovalenko Inna Anatoliivna candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of private and public law, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, tel.: (044) 256-29-98, <https://orcid.org/0000-0001-7595-777X>

LEGAL REGULATION OF THE OBLIGATION TO PAY CUSTOMS PAYMENTS AS AN OBJECT OF THEIR ADMINISTRATION

Abstract. The article considers the legal regulation of the obligation to pay customs payments as an object of their administration. The authors' scientific works about the study are analyzed. It is concluded that the legal regulation of the obligation to pay customs payments as an object of their administration is carried out by constitutional, financial, customs, tax and international law.

It has been established that the principles and norms of international law governing the obligation to pay customs payments as an object of their administration include Provisions of the UN Charter on Human Rights and Freedoms; Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948; International Covenant on Human Rights; European Convention on Human Rights

of October 4, 1950; other international legislative acts on human rights and other principles and norms. The norms of national law regulating the obligation to pay customs payments as an object of their administration include Constitution of Ukraine; Customs Code of Ukraine; Tax Code of Ukraine; Code of Administrative Procedure of Ukraine; Code of Ukraine on Administrative Offenses; Budget Code of Ukraine; other regulatory legal acts of Ukraine.

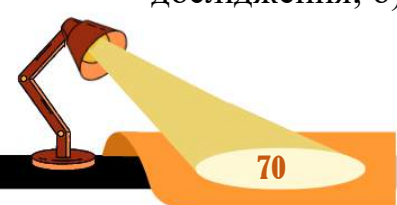
Legal regulation of the obligation to pay customs payments as an object of their administration is defined as the activity of a person to pay customs payments and organizational and administrative actions of state and society entities that ensure the need for customs payments, regulated by the norms and principles of international and national law. The following are the features of legal regulation of the obligation to pay customs payments: a) international and national principles and norms; b) regulation of the obligation; c) payment of customs payments; d) object of administration of the obligation to pay customs payments; r) organizational and administrative actions of state and society entities that ensure the payment of customs payments. As recommendations, it is proposed to make appropriate amendments to the Constitution of Ukraine (Articles 9, 67) and the Customs Code of Ukraine (Article 291).

Keywords: customs payments administration, customs payments, obligation to pay customs duties, tax legislation, customs legislation, customs authorities, taxpayers, financial and legal regulation.

Постановка проблеми. Реалізація обов'язку із сплати митних платежів в повному обсязі сплатити платниками податків суми податкових зобов'язань в порядку і строки, визначені Податковим кодексом України та законами з питань митної справи, свідчить про ефективність адміністрування митних платежів. Тому з'ясування сутності та особливостей обов'язку із сплати митних платежів сприятиме вдосконаленню правового регулювання як обов'язку із сплати митних платежів, так і системи адміністрування митних платежів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим питанням правового адміністрування митних платежів присвячені праці таких вчених, як Н.В. Атаманчук, А.О. Беспалова, О.О. Добрянська, Л.О. Копцева, М.П. Кучерявенко, Ю.В. Оніщик, Н.Ю. Пришва, Т.О. Проценко, А.В. Саленков, О.О. Семчик та ін. Однак проблема обов'язку із сплати митних платежів як елемента системи адміністрування митних платежів є малодослідженою, що й зумовлює актуальність її детального дослідження.

Метою статті є правове регулювання обов'язку сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування. Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання: а) проаналізувати наукові праці авторів щодо предмету дослідження; б) дати характеристику правових норм, що регулюють названий

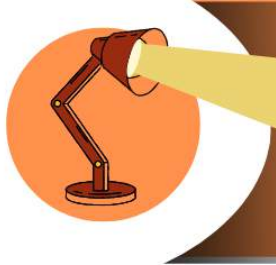

обов'язок; в) сформулювати ознаки і дати визначення правового регулювання обов'язку із сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування; г) запропонувати висновки і рекомендації по предмету дослідження.

Виклад основного матеріалу. Для повного розуміння предмету дослідження проаналізуємо наукові роботи окремих авторів: Л.О. Батанової, М.В. Возного, С.Д. Герчаківського, О.Б. Дем'янюка, О.Ф. Запорожець, Г.Л. Карпенко, Н.О. Коваль, О.Є. Найденко, О.В. Озеруги, О.М. Радченко та інші. Так, Л.О. Батанова, Г.Л. Карпенко, Н.О. Коваль, досліджуючи відповідальність у разі несплати або неповної сплати митних платежів у встановлений строк, визначають, що такі платежі відповідно до ст. 303 МК України стягуються в порядку та строки, визначені Податковим кодексом України. Відповідно до ст 41 ПК України контролюючими органами є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову, державну митну політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, законодавства з питань сплати єдиного внеску та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган (далі – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику), його територіальні органи. Органами стягнення є виключно контролюючі органи, уповноважені здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску у межах повноважень, а також державні виконавці у межах своїх повноважень. Стягнення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску за виконавчими написами нотаріусів не дозволяється [1, с. 57].

Отже, правове регулювання обов'язку сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування, на думку Л.О. Батанова, Г.Л. Карпенко, Н.О. Коваль, здійснюється митним і податковим правом України.

М.В. Возний досліджує обов'язок із сплати митних платежів як вид правового обов'язку і робить висновок, що обов'язок із сплати митних платежів є конституційно-правовий обов'язок особи перед державою з обчислення, сплати та декларування суми митних платежів, який виникає на підставі законодавчо встановлених юридичних фактів, підлягає добровільному виконанню у встановлений податковим та митним законодавством строк та гарантується можливістю застосування заходів державного примусу. Обов'язок із сплати митних платежів виникає при наявності таких обставин: 1) можливість віднесення особи до осіб, на яких покладається обов'язок із сплати митних платежів; 2) наявність у особи об'єкта оподаткування; 3) здійснення особою діяльності, пов'язаної з переміщенням товарів через митний кордон України; 4) законодавче регулювання всіх елементів правового механізму митних платежів. Виконання обов'язку із сплати митних платежів

є система суспільних відносин між особами, на яких покладається обов'язок із сплати митних платежів, та митними органами щодо обчислення, декларування та сплати митних платежів [2, с. 81].

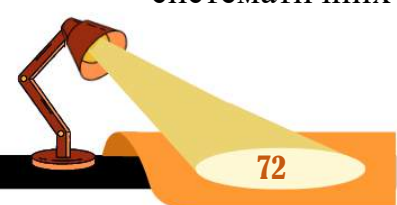
Отже, М.В. Возний, крім митного і податкового права, правовим регулюванням обов'язку із сплати митних платежів визначає і норми конституційного права.

С.Д. Герчаківський і О.Б. Дем'янюк, досліджуючи законодавчі аспекти адміністрування митних платежів в Україні вважають, що правила оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим кодексом України з урахуванням особливостей, що визначаються Митним кодексом. Обов'язок із сплати митних платежів виникає: а) у разі ввезення товарів на митну територію України – з моменту фактичного ввезення цих товарів на митну територію України; б) при незаконному переміщенні товарів, що перебувають на території вільної митної зони або на митному складі, – з моменту такого переміщення товарів; в) після завершення митного оформлення товарів та їх випуску, якщо внаслідок перевірки митної декларації чи за результатами документальної перевірки фіскальний орган самостійно визначає платнику податків додаткові податкові зобов'язання; г) у разі вивезення товарів з митної території України; ґ) в інших випадках, встановлених Податковим кодексом України. Обов'язок із сплати митних платежів припиняється: а) при виконанні обов'язку із сплати митних платежів; б) якщо товари до їх випуску виявилися знищеними або безповоротно втраченими внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за нормальних умов транспортування, зберігання або використання (експлуатації) та за відсутності порушень вимог та умов, установлених Митним кодексом, а також внаслідок природних втрат, які підтверджуються відповідними актами; в) якщо товари знищуються або передаються у власність держави; г) якщо товари конфіскуються [3, с. 105].

Отже, С.Д. Герчаківський і О.Б. Дем'янюка розрізняють виникнення і припинення обов'язку із сплати митних платежів.

О.Ф. Запорожець визначає систему адміністрування митних платежів як цілісне утворення, яке характеризується певною кількістю елементів, а саме: а) адміністратори, які забезпечують процес справляння митних платежів згідно функціональних спрямувань; б) підконтрольні суб'єкти; в) об'єкт і предмет, які поєднують цілі, принципи, функції, методи управління процесом справляння митних платежів; г) відносини між суб'єктами стосовно оподаткування.

Вона пропонує дефініцію «система адміністрування митних платежів» як економічну, правову, організаційну та інституційну категорії. Нею доведено, що: а) економічна сутність даної категорії це сукупність постійних, систематичних та безперервних внутрішньо структурованих відносин між

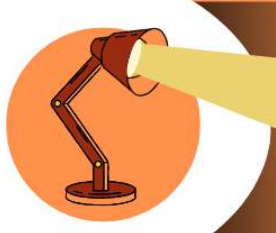
адміністраторами, підконтрольними суб'єктами та зовнішнім середовищем, які направлені на забезпечення стабільного надходження митних платежів до Державного бюджету України; б) правова є системою законодавчо визначених взаємовідносин між державою, в особі адміністраторів, та підконтрольними суб'єктами; в) організаційна є сукупність державних органів виконавчої влади, функціонально уповноважених забезпечувати процес справляння митних платежів за допомогою механізму адміністрування мита, акцизного податку і ПДВ щодо підконтрольних суб'єктів; г) інституційна є упорядкованою сукупністю формалізованих і соціально зумовлених правил, які використовують адміністратори митних платежів в процесі скоординованих відносин з підконтрольними суб'єктами з метою своєчасного наповнення державного бюджету в повному обсязі [4, с. 15].

Отже, О.Ф. Запорожець систему адміністрування митних платежів правова категорія якої представляє систему законодавчо визначених взаємовідносин між державою, в особі адміністраторів, та підконтрольними суб'єктами. На її погляд, організаційна категорії є сукупністю державних органів виконавчої влади, функціонально уповноважених забезпечувати процес справляння митних платежів за допомогою механізму адміністрування мита, акцизного податку і ПДВ щодо підконтрольних суб'єктів.

О.Є. Найденко і Д.В. Тихомірова вважають, що державна митна політика спрямована на розвиток та захист, а також забезпечення конкурентоспроможності внутрішнього ринку, тобто вітчизняного виробництва. Для досягнення відповідних цілей законодавством передбачені певні інструменти, що об'єднані в систему митної справи. Саме митна справа є сукупністю правил, які регулюють установа, реалізацію та контроль механізму і його інструментів у процесі реалізації митної політики. Важливим у цьому питанні має стати розроблення та прийняття Стратегії податкової та митної політики держави, яка буде регламентувати основні напрями розвитку оподаткування, окреслювати важливі галузі економіки та забезпечувати стимулювання експорту й обмеження імпорту [5, с. 181, 184].

Отже, О.Є. Найденко і Д.В. Тихомірова пропонують розроблення та прийняття Стратегії податкової та митної політики держави, регламентувати основні напрями розвитку оподаткування, окреслювати важливі галузі економіки та забезпечувати стимулювання експорту й обмеження імпорту.

О.В. Озеруга досліджує сутність та специфіку адміністрування митних платежів як інституту фінансового права виокремлює такі напрями адміністрування митних платежів: 1) забезпечення справляння митних платежів; 2) контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти сплати митних платежів; 3) застосування заходів щодо примусового стягнення митних платежів. Наведені напрями мають чітко виражене фінансово-правове спрямування. У фінансово-правовій науці відмічається, що фінансовий

контроль є одним із найважливіших самостійних інститутів фінансового права як галузі права, який належить до її загальної частини, хоча має складну структуру, оскільки складається з фінансово-правових норм, що включені як у загальну, так і в особливу частину. Фінансовий контроль включають у фінансове право, оскільки фінансово-контрольні відносини регулюються нормами фінансового права [6, с. 101].

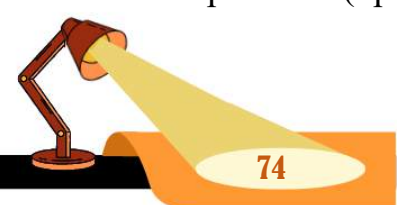
Отже, О.В. Озеруга до правового регулювання специфіки адміністрування митних платежів, крім митного і податкового законодавства, включає норми фінансового права.

Ю.В. Оніщик та К.Е. Абдукадірова пропонують вдосконалення правового регулювання процедур вирішення митних спорів в Україні, а саме: 1) внести до МК України наступні зміни: а) ввести поняття «митний спір», визначити сутність, особливості та види митних спорів; встановити, що митні спори вирішуються у альтернативному, адміністративному та судовому порядку; 2) передбачити принципи вирішення митних спорів в адміністративному порядку, а саме: а) верховенство права; б) рівність перед законом; в) правова визначеність; 3) змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; 4) відкритість та прозорість; 5) оперативність та своєчасність; 6) неупередженість та справедливість; 7) доступність та зручність; 8) юридична відповідальність митних органів; 9) детально регламентувати процедури вирішення митних спорів в адміністративному порядку; 10) запровадити обов'язкову процедуру вирішення митних спорів в адміністративному порядку; 11) удосконалити правовий статус та роль Ради бізнес-омбудсмена при вирішенні митних спорів в адміністративному порядку та реформувати цю установу в окремий незалежний орган; 12) визначити в КАС України особливості розгляду і вирішення митних спорів в судовому порядку; 13) передбачити на законодавчому рівні застосування досудових та судових альтернативних процедур вирішення митних спорів [7, с. 141].

Отже, Ю.В. Оніщик та К.Е. Абдукадірова з метою удосконалення правового регулювання процедур вирішення митних спорів в Україні пропонують здійснювати в адміністративному порядку.

О.М. Радченко робить висновки, що митне адміністрування визначено як організаційно-управлінська діяльність органів Державної митної служби України, що здійснюється в нормативно-правових межах у процесі реалізації покладених чинним законодавством на них завдань у сфері митної справи, а також має дві форми реалізації: правова форма (здійснюється шляхом прийняття нормативно-правових актів – наказів і розпоряджень), неправова (організаційна) форма (здійснення організаційно-розпорядчих дій, проведення нарад, видання інструкцій, моніторинг митного законодавства та практики його застосування) [8, с. 140-141].

Отже, О.М. Радченко митне адміністрування визначає у правовій і неправовій (організаційній) формах. Правова форма здійснюється в норма-

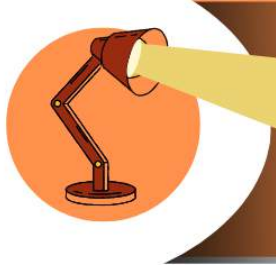
тивно-правових межах законодавством України. Неправова (організаційна) форма здійснюється організаційно-розпорядчими діями, проведення нарад, видання інструкцій тощо.

Крім наукових праць слід дати характеристику правових норм, що регулюють обов'язки із сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування. Джерелами правового регулювання діяльності особи щодо реалізації прав і обов'язків людини в Україні є система міжнародних і національних нормативних договорів, національних нормативно-правових актів, правових звичаїв і традицій, що закріплюють, регулюють і охороняють права і обов'язки в комерційній діяльності суб'єктів по виконанню робіт, наданню послуг та зайняттю торгівлею [9, с. 811].

Отже, правове регулювання обов'язку особи сплачувати митні платежі як об'єкту їх адміністрування здійснюється міжнародним і національним правом.

До принципів і норм міжнародного права відносяться: а) Положення статуту ООН щодо прав і свобод людини; б) Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року; в) Міжнародний біль про права людини; г) Європейська конвенція з прав людини від 4 жовтня 1950 року; ґ) інші міжнародні законодавчі акти з прав людини та інші принципи і норми.

До норм національного права регулювання обов'язку особи сплачувати митні платежі науковці відносять: а) Конституцію України; б) МК України; в) ПК України; г) КАС України; ґ) КупАП; д) Бюджетного кодексу (БК) України; е) інші нормативно-правові акти України. Конституцію України (ст. 9) закріплює, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (ст. 67) [10]. На нашу думку, названу норму слід доповнити, вказавши, що кожен зобов'язаний сплачувати митні платежі, податки і далі по тексту. Митні платежі вважаються сплаченими: 1) у разі здійснення особою, відповідальною за сплату митних платежів, розпорядження про використання коштів авансових платежів: а) при здійсненні митного оформлення товарів – з моменту закінчення митного оформлення; б) якщо сплата не пов'язана із здійсненням митного оформлення товарів, – з моменту списання коштів з авансового рахунку при перерахуванні їх до державного бюджету; 2) у разі сплати коштів безпосередньо до державного бюджету у випадках, визначених законодавством України, – з моменту: а) списання коштів з рахунку платника податків у банку; б) внесення готівкових коштів у касу банку; 3) з моменту сплати гарантом, гарантійним об'єднанням або іншою організацією відповідно до наданого забезпечення сплати митних платежів коштів до державного бюджету в рахунок сплати митних платежів; 4) з моменту списання коштів, що перебували у грошовій

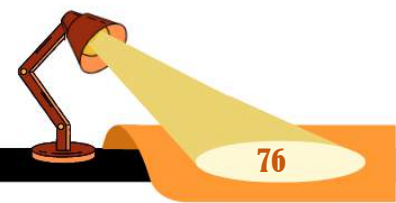

заставі, з відповідного рахунку митниці при перерахуванні цих коштів до державного бюджету в рахунок сплати митних платежів; 5) з моменту настання інших обставин, визначених Податковим кодексом (ПК) України (ст. 291 МК України) [11]. Пропонуємо названу норму доповнити п. 5-1 і сформулювати так: «обов'язок із сплати митних платежів покладається на осіб що зобов'язані їх сплачувати та митні органи які обчислюють, декларують та забезпечують сплату митних платежів».

Висновки. В результаті проведеного наукового і нормативно-правового (міжнародного і національного) дослідження пропонуємо сформулювати ознаки і дати визначення правового регулювання обов'язку із сплати митних платежів як об'єкту їх адміністрування. Правове регулювання обов'язку із сплати митних платежів як об'єкт їх адміністрування – це урегульована нормами і принципами міжнародного і національного права діяльність особи сплачувати митні платежі та організаційно-розпорядчі дії суб'єктів держави і суспільства, що забезпечують необхідність справляння митних платежів. Ознаками правового регулювання обов'язку із сплати митних платежів є: а) міжнародні і національні принципи та норми; б) регулювання обов'язку; в) сплата митних платежів; г) об'єкт адміністрування обов'язку сплати митних платежів; г) організаційно-розпорядчі дії суб'єктів держави і суспільства, що забезпечують справляння митних платежів. В якості рекомендацій пропонуємо внести відповідні зміни до Конституції України (ст. 9, 67) та МК України (ст. 291).

Література:

1. Батанова Л.О., Карпенко Г.Л., Коваль Н.О. Адміністрування митних платежів: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форм навчання). Чернівці, 2018. 88 с.
2. Возний М.В. Обов'язок із сплати митних платежів як об'єкт адміністрування митних платежів : особливості правового регулювання. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Випуск 6 (53). С. 79-82.
3. Митне адміністрування. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. О.Б. Дем'янюк, С.Д.Герчаківський. Тернопіль., ТНЕУ. 2016. 328 с.
4. Запорожець О.Ф. Система адміністрування митних платежів в умовах інтеграційних процесів: автореф. Дис. Кан. Екон. Наук: 08.00.08. Одеса, 2013. 22 с.
5. Найденко О.Є. Тихомирова Д.В. Роль митних платежів в митній політиці України. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 60. С. 180-185.
6. Озеруга О.В. Адміністрування митних платежів як фінансово-правовий інститут. *Приватне та публічне право*. 2019. № 3. С. 101-104.
7. Оніщик Ю.В. Правове регулювання процедур вирішення митних спорів в Україні: Монографія. / Ю.В. Оніщик, К.Е. Абдукадірова; за редакцією доктора юридичних наук, професора Ю. В. Оніщика. Київ: Вид-во Юридика, 2024. 165 с.
8. Радченко О.М. Адміністрування митних платежів як фінансово-правова категорія. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2019. № 1 (63). С. 137-142.

9. Олійник А.Ю. Джерела правового регулювання комерційної діяльності в Україні. *The 4th International scientific and practical conference "Science and technology: challenges, prospects and innovations"* (November 28-30, 2024) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2024. С. 804-812.

10. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

11. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

References:

1. Batanova, L.O., Karpenko, G.L., Koval, N.O. (2018). *Administruvanya mitnih plategiv: navchalno-metodichiy posibnik (dla studentiv dennoi ta zaochnoi formi navchanya)*. [Customs Payments Administration: Teaching and Methodological Guide (for full-time and part-time students)]. Chernivtsi [in Ukrainian].

2. Voznyi, M.V. (2023). *Obovyazok iz splati mitnih plategiv yak 77roble administruvanya mitnih plategiv: osoblivosti pravovogo reguluvanya* [The obligation to pay customs duties as an object of customs duties administration: features of legal regulation]. *Prikarpat'skiy yuridichniy visnik*. 6 (53), 79-82 – *Precarpathian Legal Bulletin*. 6 (53), 79-82 168 [in Ukrainian].

3. Demyanuk, O.B. (2016). *Mitne administruvanya. Navchalniy posibnik dla studentiv vishih navchalnih zakladiv III-IV rivniv akreditacii* [Customs Administration. Textbook for students of higher educational institutions of III-IV levels of accreditation]. Ternopil [in Ukrainian].

4. Zaporogec, O.F. (2013). *Sistema administruvanya mitnih plategiv v umovah integraciynih procesiv* [Customs payments administration system in the context of integration processes]. Odesa [in Ukrainian].

5. Naydenko, O.E., Tihomirova, D.V. (2021). [The role of customs payments in the customs policy of Ukraine]. *Infrastruktura rinku*. 60, 180-185 – *Market infrastructure*. 60, 180-185 [in Ukrainian].

6. Ozeruga, O.V. (2019). *Administruvanya mitnih plategiv yak finansovo-pravoviy 77roblem77a* [Customs administration as a financial and legal institution]. *Privatne ta publichne 77robl*. 3, 101-104 – *Private and public law*. 3, 101-104 [in Ukrainian].

7. Onishchuk, Y.V. (2024). *Pravove reguluvanya procedur vireshenya mitnih sporiv v Ukraini* [Legal regulation of customs dispute resolution procedures in Ukraine]. Odesa [in Ukrainian].

8. Radchenko, O.M. (2019). *Administruvanya mitnih plategiv yak finansovo-pravova categoria* [Customs administration as a financial and legal category]. *Dergava ta regioni*. 1 (63), 137-142 – *State and regions*. 1 (63), 137-142 [in Ukrainian].

9. Oliynyk, A.Y. (2024). *Dgerela pravovogo reguluvanya komerciynoi diyalnosti v Ukraini* [Sources of legal regulation of commercial activity in Ukraine]. Osaka [in Japan].

10. *Constituciya Ukraini vid 28 chervnya 1996 roku*. [Constitution of Ukraine, 28, 1996] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].

11. *Mitniy kodeks Ukraini: Zakon Ukraini vid 13 bereznia 2012 roku № 4495-VI*. [Customs Code of Ukraine, 13, 2012] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> [in Ukrainian].